

Archief Adrienne Minette Boissevain-van Lennep

Inventarisnummer: 0058

atria

Dit jaar zal de 31ste Augustus wel weer als gewoonlijk gevierd worden, met de diverse feestelijkheden die op Koninginnedag gebruikelijk zijn.

Maar 't volgend jaar - als alles vervuld wordt wat we zien en hooren aankomen, dan zullen de zomermaanden één groot feest zijn. Dan beleven we een dubbel feestjaar, gewijd aan Koningin en Bevrijding. Dan zijn we niet alleen drie jaar geleden bevrijd van het Duitse juk, maar bovendien driehonderd jaar van het Spaansche. (U weet wel: 1648, vrede van Munster). En dan hopen we te mogen vieren, dat Koningin Wilhelmina vijftig jaar lang onze Koningin is geweest.

Bij alle feestelijkheden die ons dan te wachten staan zal ook de nationale feestrok een rol spelen. Velen van u hebben er wel eens van gehoord en er ook wel exemplaren van zien dragen, maar kijken er voorloopig nog tegenaan als tegen een nieuwigheid, die ze voorloopig mal vinden.

Wat is nu deze feestrok, behalve een nieuwigheid, eerst na den oorlog gegroeid in het brein van een der vooraanstaanden in de Nederlandsche vrouwenbeweging?

Naar haar uiterlijke verschijningsvorm is de feestrok een jongere zuster van de lappendeken, naar haar innerlijke waarde een symbool. Volgens deze omschrijving heeft ze veel weg van een vlag, en evenals de vlag behoort de lappenrok, mooier gezegd bevrijdings- of saamhoorheidsrok bij een nationalen feestdag.

Onze overgrootmoeders hebben vaak uren en uren besteed aan het samenstellen van een lappendeken, zooals aan zoovele vrouwelijke handwerken, die eindeloos geduld vergden. Maar vele van die overgrootmoeders en misschien nog meer over-oudtantes, namelijk zij die haar vrouwelijke gaven niet ten bate van eigen man en kinderen konden ontplooiën, hebben die eindeloze geduldwerkjes verfoeid.

Als één voorbeeld uit de litteratuur, juist in verband met de lappendeken, denk ik aan Maggie uit "The Mill on the Floss" van George Eliot, het negenjarige meisje, dat haar vier jaar ouderen broer benijdt om zijn kansen. Hij mag Latijn en Grieksch leeren, en wiskunde en nog veel meer en hij brengt er niet eens veel van terecht. Het interesseert hem ook niet. En zij, die snakt naar ontwikkeling, naar opbouwende lectuur, "... An' come an' go on with your patchwork, Maggie, like a little lady."

Als een zoete jongedame moet Maggie een lappendeken maken voor haar tante Glegg, die ze niet eens aardig vindt.

"'t Is een mal werk," moppert ze, terwijl ze haar weerbarstige haren achterover gooit, "dingen in stukjes te scheuren om ze dan weer aan elkaar te naaien."

Had ze ongelijk? Sindsdien hebben vrouwen op allerlei manieren tegen het bestaande protest aangeteekend en voor haar rechten gedemonstreerd, onder andere door zich in zichtbare broeken te vertoonen, door het haar te laten afknippen en door te rooken.

De menschheid is nu langzamerhand wel bekomen van de schrik die dit te weeg bracht. Het bleek, dat al die "man-vrouwen" toch in den grond vrouw waren gebleven.

Maar ondertusschen, nu er weer vrouwen willen gaan demonstree-ren, ditmaal met een gewijzigde lappendeken als symbool, nu behoeven we niet meer bang te zijn, dat dit zal worden opgevat in den geest van een eeuw geleden.

Niet langer zijn de vier muren van de eigen woning de grenzen van het vrouwelijk bestaan, en de vrouwelijke handwerken zijn niet meer een symbool van deze beperking.

De vrouwen staan als zelfstandige wezens op eigen beenen naast de mannen, ontplooien zich en werken volgens haar eigen aard. En het handwerk kiezen ze als nuttige ontspanning na de dagelijkse plichten.

Soms komt het nut, of liever de noodzakelijkheid, meer op den voorgrond dan de ontspanning: we staan voor de taak, onze afgedragen spullen op te lappen. Niet wij echter hebben kleren en gordijnen \bar{X} "in stukjes gescheurd", maar de oorlog heeft veel vernield en iedere vernieuwing tegengehouden, niet alleen op het gebied van de kleeding.

Hier hebben we het symbool: de resten van ons vooroorlogsch bestaan voegen we samen tot één geheel op één ondergrond. En al werkende zien we het vroegere leven in onzen geest voorbijklinken. Families zijn uiteengeslagen, en nu zoeken de overlevenden elkaar weer op. Huizen zijn leeggehaald, en van hier en daar komt een enkel stuk terug, of wie wat missen kan, helpt er de berooiden mee. De eene stad adopteert de andere, en van verre komen kisten vol kleren, karrevrachten ruiten enz. Uit puin en schaarsch materiaal worden nieuwe woningen gebouwd.

Dat alles zien we voor ons, als we de lappenrok niet alleen als een ontspanning beschouwen, maar er het schoone symbool in zien van een harmonische toekomst, waaraan we mee mogen en moeten bouwen.

De ontwerpster van de feestrok is een Amsterdamsche. Zij propageert haar geesteskind over het heele land, bijgestaan door een enthousiaste boerin, die de juiste woorden en beelden weet te vinden om de plattelandsvrouwen voor het idee te winnen. Duizenden meisjes en vrouwen, in eigen gezin of in allerlei beroepen werkzaam, zitten te ~~xxxxxx~~ met geduld en smaak haar rok ~~xxxxxx~~ naaien, en als ze om de een of andere reden bezwaar tegen een rok ~~xxxxxx~~ hebben, dan maken ze dat andere echt vrouwelijke kleedingstuk: een schort. Moeders werken aan/ ~~xxxxxx~~/rokjes en schortjes voor haar dochttertjes, die zelf nog niet handig genoeg zijn met naald en draad. Vrouwen in geteisterde gebieden krijgen lapjes van onbekenden die wat over hebben.

De feestrok, in evenveel variaties als er draagsters zijn, is op marsch en zal verder marcheeren tot de apotheose: het jubileum van onze Koningin in September 1948.

Dan zal de lijst gesloten worden, waarin de namen geregistreerd staan van alle vrouwen en meisjes die op haar feestrok het officiële stempel hebben gekregen.

Dan wordt de feestrok een brokje traditie, een erfstuk, dat Moeder ~~xxx~~ ~~xxxx~~ ~~xx~~ ⁱⁿ haar levensavond aan haar oudste dochter vermaakt, of de leerares aan haar liefste ~~de~~ leerlinge.

Dan leest de jongere generatie op de effen donkere punten langs de onderzoom de data af van ^{de} nationale feestdagen, waarop de rok gedragen is. En in de verdere effen lapjes, tusschen de fleurige bloemetjes, streepjes en ruitjes, die alle hun eigen geschiedenis hebben, daar heeft Moeder de belangrijke feiten uit haar eigen leven en dat van haar gezin vastgelegd. Want 't eigen bestaan is hecht verbonden met het nationale, zooals ook de nationale feiten op hun beurt één zijn met de internationale, door dien éénen ondergrond, die saamhoorigheid en verantwoordelijkheid heet.